

ansees for skyldig deri. Det vilde dog altsaa være urigtigt, om man, naar Fæstelovgivningingen ikke er Skyld deri, vilde anføre det som Argument for Fæstelovgivningens Ophævelse; vilde man gaae i denne Retning, vilde man maaſtee snarere komme til det Resultat, at det Privilegium, som foranlediger denne Usædelighed, skulde ophæves, altsaa at Enken ikke skulde have nogen Ret til Gaarden; det kunde man jo lige saa godt, som man deri kan finde en Grund til, at hele Fæstelovgivningingen skulde hæves, eller at Godseierne, som man tidligere har paastaet, skulde indskrænkes yderligere i deres Ret over deres Eiendom; man kan i alt Fald ligesaa godt gjøre det Ene som det Andet. Forsaavidt som den ærede Rigsdagsmand har villet lægge ind i denne Historie, at der er viist en Inhumanitet fra Godseierens Side, saa er hans Historie ogsaa i høieste Grad uheldig, det er maaſtee ikke den ærede Rigsdagsmand selv, men dog mange andre Medlemmer her i Salen bekiendte, at den forrige Eier af Svanholt Gods var en af de humaneſte Godseiere her i Landet, som har gjort særdeles Meget for sine Fæstebønder (Se temmer: Ja, den forrige!). Den forrige er død for et Aar siden, den nuværende har kun havt Godset i et Aar; han kan altsaa umulig være Skyld til alle 3 Børn. Dersom den ærede Rigsdagsmand nu vil mene, at den Døttring, jeg her bruger om hiin Mand, ikke er rigtig, vil jeg gjøre opmærksom paa, at der er Vidnessbyrd derom, der gjælde mere end hans. Dersom han vil gaae ud paa Svanholt Gods, vil han der finde en Granitstøtte med Buste i Bronze, der er sat i Aaret 1836, og paa den ene Side staaer der „Preben Greve af Wille Brahe“, og paa den anden Side staaer der „Reist af Svanholt Godsſes taknemmelige Beboere“, og dersom han vil reise over til Tjen, vil han paa Hvedholm finde en Støtte, et endnu større Mindeſmærke, som er reist efter hans Død; og ved denne Støttes Indvielse udtalte en af Godsets Fæstebønder, som ogsaa tidligere her i Thinget har udtalt sig imod denne Godseier, sig meget fordeelagtigt om ham, havde ham meget høit, satte ham ved Siden af Bernstorff og Reventlow og kaldte ham Bondestændens Belgjører i de 60 Aar, han havde

besiddet sit Grevskab. Hvad specielt angaaer den Enke, som skal have forlangt Fæste for sin Forlovede, men er bleven det nægtet, da skal jeg forklare for det ærede Thing, hvor uheldige de ærede Forslagsstillere have været ogsaa i denne Henseende, og bemærke, at ved en forunderlig Skjæbnens Ironi er det ikke Fæstevæsenet, men Fæstevæsenets Dvergang til Selveiendom, som er Skyld i Ulykken. Den asdøde Hædersmand, som jeg nylig omtalte, har, som jeg tillod mig at udtale, gjort overordentlig Meget for sit Gods; han elskede sit Gods og ønskede, at Fæstebønderne og Beboerne paa Godset steds kunde blive i samme gode Forsatning, som han havde sat dem i; han kunde derfor ikke paa sine gamle Dage forſone sig med den Tante at give Godset ud af sin Haand, og han saaledes efterat det ene Salg efter det andet havde fundet Sted, altsaa ikke længere kunde have det i sin Haand, at Beboerne paa Godset kunde sidde i gode Aar; han, siger jeg, kunde derfor ikke paa sine gamle Dage beqvemme sig til at sælge Godset. Saavidt jeg har erfaret, forholder det sig rigtigt, at denne Enke for nogle Aar siden har henvendt sig til ham om at erholde Fæste for sin Forlovede og faaet det Svar, at han ikke vilde udstæde noget nyt Fæstebrev, saalænge han levede, som han ikke var tvunget til, fordi han vidste, at den, der skulde tiltræde Godset efter ham, nærede den Anskuelse, at det var rigtigt at afhænde det; og han vilde derfor ikke ved at udstede nye Fæstebrev lægge ham Hindringer i veien derfor. Den Mand, der nu har tiltraadt Svanholt Gods, har ikke havt Godset mere end eet Aar, men i dette Aar har han allerede foranstaltet hele Godset taxeret; man er endnu ikke færdig med de specielle Beregninger om, hvilke Afdrag der efter Omſtændighederne kunne være at tilstaae hver enkelt Fæster; den endelige Kjøbesum er endnu ikke bestemt, men det er saavel tilkjendegivet denne Enke, som 2 andre Enker paa samme Gods, hvoraf den ene ingen Børn har og den anden har eet Barn, men som jeg dog ikke troer er uægte, at de, saasnart denne Beregning er tilendebragt, kunne erholde Gaardene til Eiendom. Det er altsaa Grunden, hvorfor denne Enke ikke hidtil har kunnet faae Gaarden tilkjøbt. Jeg vil tillade mig til